

Wat is buurtpreventie?

Ondanks de voortdurende inzet van politie en justitie blijft het aantal inbraken, diefstallen en vernielingen nog altijd stijgen. En dat betekent grote schade aan persoonlijke eigendommen. Plus ergernis, verontrusting en soms zelfs angst.

Het doel van een buurtpreventieproject is dat bewoners en politie er samen voor zorgen dat dieven, inbrekers en vernielers minder gemakkelijk de kans krijgen hun slag te slaan. Dat kan door wat extra op te letten en wat meer betrokken te zijn bij de straat, flat of buurt waar u woont. Uw ervaringen en die van anderen stellen de politie en de buurtbewoners in staat beter op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de buurt. Voor u betekent dat de mogelijkheid om effectieve voorzorgsmaatregelen te nemen, terwijl ook de politie er met haar dagelijks werk rekening mee kan houden.

Een buurtpreventieproject is speciaal bedoeld voor woonomgevingen waar men regelmatig te maken heeft met problemen op het gebied van de criminaliteit. En waar een groot deel van de buurtbewoners bereid is er samen met de politie iets aan te doen. Maar bij onvoldoende deelname kan een buurtpreventieproject natuurlijk niet van de grond komen.

Een buurtpreventieproject kost u niet veel moeite of geld maar het kan wel wat opleveren: een gezelliger, veiliger en rustiger buurt.

Wat is het niet?

Buurtpreventie heeft dus alles te maken met ogen en oren openhouden in uw eigen belang en dat van uw directe omgeving. Bedenkt u wel dat het geenszins de bedoeling is „controle” uit te oefenen of inbreuk te maken op het privéleven van anderen.

Het is dus niet de bedoeling om burgerpatrouilles te organiseren. En natuurlijk heeft het „eigen rechter spelen” niets met buurtpreventie te maken. Al was het alleen maar omdat dat simpelweg verboden is.

Wat doet ú?

Buurtpreventie begint natuurlijk bij voorzorgsmaatregelen die u en uw huisgenoten zelf kunnen nemen. Goede sloten spreken voor zich, maar denkt u ook eens aan het merken van waardevolle bezittingen of het aanlaten van een of meer lampen als u 's avonds de deur uitgaat.

Om kenbaar te maken dat u meedoet aan het buurtpreventieproject, plakt u de sticker „attentie buurtpreventie” op uw raam of deur.

Zoals gezegd, is het de bedoeling van een buurtpreventieproject dat iedereen wat meer oplet en alerter is op verdachte situaties. Maak bijvoorbeeld ook eens afspraken met de burens dat u een oogje in het zeil houdt als ze op vakantie gaan. Uiteraard is het belangrijk verdachte situaties direct te melden bij de politie. En bent u ongelukkigerwijze het slachtoffer geworden van een strafbaar feit, doe daar dan altijd aangifte van.

Wat doet de buurtcoördinator?

Om de contacten tussen buurtbewoners en politie zo goed mogelijk te laten verlopen, is het de bedoeling een zogenaamde buurtcoördinator aan te wijzen. Dat is iemand uit uw directe woonomgeving die zich vrijwillig wat meer kan en wil inzetten voor het project. De buurtcoördinator houdt de politie op de hoogte over wat er zich op het gebied van de criminaliteit afspeelt in uw woonomgeving.

Van tijd tot tijd worden buurtbijeenkomsten georganiseerd, waar ook de politie aanwezig kan zijn, om van gedachten te wisselen over de ontwikkelingen van het project. Daarnaast kan informatie gegeven worden over de preventieve maatregelen die in uw woonsituatie het meest doeltreffend zijn. Bovendien heeft de buurtcoördinator ook contact met andere instanties om erop aan te dringen dat bepaalde maat-

regelen worden getroffen. Bijvoorbeeld betere straatverlichting die de buurt veiliger zou maken. Tot slot staat de buurtcoördinator u altijd met raad en daad terzijde als u daar om vraagt.

Wat doet de politie?

De politie verzamelt en verwerkt criminaliteitsgegevens van de buurt. Ze vormen een belangrijke basis voor de verdere activiteiten van de politie. Zoals het surveilleren in de buurt, maar ook het informatie geven over preventieve maatregelen die voor u het meest geschikt zijn.

Verder geeft de politie voorlichting over de wijze waarop u aangifte kunt doen en hoe u verdachte situaties het best kunt melden en beschrijven. Om de contacten met de buurtcoördinator in goede banen te leiden, wordt bij de politie speciaal iemand aangewezen die zich bezighoudt met het buurtpreventieproject.

Praat er eens over.

Uiteraard vraagt een buurtpreventieproject interesse en inzet van zoveel mogelijk bewoners. Praat er eens over met de burens of met vrienden uit uw straat, flat of buurt. Vooral met diegenen die deze folder hebben gekregen, maar nog niet meedoen. Hoe zij erover denken en of ze eventueel deel zouden willen nemen aan zo'n buurtpreventieproject. Bent u lid van een bewoners- of wijkvereniging, dan ligt het voor de hand er op een vergadering eens aandacht aan te besteden.

Verwacht van het buurtpreventieproject nog geen wonderen. In Nederland is een buurtpreventieproject voor vrijwel iedereen iets nieuws. Dat geldt overigens niet voor het buitenland. Daar is buurtpreventie op veel plaatsen een succes geworden. Dus waarom hier niet?

Meer informatie.

Wilt u meer weten over het onderwerp buurtpreventie? Neem dan contact op met de politie.

(ruimte adres)

**Samen werken aan
een gezellige, veilige en
rustige buurt.**

**VOORKOMING
MISDRIVEN**

Een zaak van de politie en u.

Meedoen aan buurtpreventie

Auteursrechten voorbehouden 1986.

**VOORKOMING
MISDRIVEN**

Een zaak van de politie en u.

Bureau Landelijk Coördinator Voorkoming Misdrijven

Postbus 20301, 2500 EH 's-Gravenhage, Telefoon 070-600426, Telex 34554 MVJ NL

Raamwerk

**VOORKOMING
MISDRIVEN**

Een zaak van de politie èn u.

EEN RAAMWERK VOOR BUURTPREVENTIE

Werkgroep buurtpreventie,
Apeldoorn, januari 1986

VOORWOORD

Voor u ligt een raamwerk voor het opzetten van buurtpreventie -(proef)-projecten in Nederland.

Dit raamwerk is het produkt van een jaar geleden gestarte, noeste werkgroep-activiteiten van een aantal regio-coördinatoren Voorkoming Misdrijven en het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven, met inschakeling van het Bureau Criminaliteitspreventie te Amsterdam.

De primaire doelgroep van dit stuk wordt gevormd door de regionale en lokale ambtenaren Voorkoming Misdrijven. Zij kunnen dit raamwerk gebruiken als zij bij de – eventuele – opzet van buurtpreventieprojecten worden betrokken. Uiteraard zullen zij het raamwerk dan ook ter beschikking kunnen stellen van diegenen van politie, justitie en bestuur, die bij advisering over beslissingen tot, of voorbereiding van zo'n opzet een rol spelen.

Doel van de politieke samenwerkingsorganisatie Voorkoming Misdrijven is de lokale politie te ondersteunen in haar preventieve taakvoering.

Uiteraard maakt de advisering aan bestuur en justitie daar deel van uit.

Naar mijn oordeel kan buurtpreventie – mits aan een aantal in het raamwerk genoemde voorwaarden is voldaan – een bruikbaar concept zijn om de samenwerking tussen politie en bevolking gestalte te geven en om het zelf nemen van individuele en collectieve preventiemaatregelen door de bevolking te bevorderen. Tevens kan wellicht enerzijds de informele sociale controle in de betreffende buurten worden vergroot en kunnen anderzijds angst- en onrustgevoelens worden gereduceerd.

Van het algemene concept zal steeds lokaal "maatwerk" moeten worden gemaakt. Ik hoop en verwacht dat dit raamwerk daarbij van dienst kan zijn en beveel het derhalve van harte in uw aandacht aan.

De Landelijke Coördinator
Voorkoming Misdrijven,

A handwritten signature in dark ink, consisting of a stylized 'R' followed by a long horizontal stroke that ends in a small dot.

(R. F. Toonen)

INHOUD

	Pagina
1 Inleiding	5
2 Ervaringen in het buitenland: Wat is Neighbourhood Watch	6
3 Buurtpreventie in Nederland: Doelstellingen en voorwaarden	9
4 Rol van de verschillende participanten	11
5 Specifieke voorwaarden	16
6 De voorbereiding van een BPV-project	18

1. INLEIDING

Het hoofddoel van deze notitie is een raamwerk voor het opzetten van buurtpreventie-(proef)projecten in Nederland te geven.

De inhoud van deze notitie vormt een beknopte synthese van de ideeën die de buurtpreventie-werkgroep heeft ontwikkeld en de literatuurinventarisatie die door Bureau Criminaliteitspreventie is uitgevoerd.

Over het algemeen bleken die ideeën en de uitkomsten van de literatuurinventarisatie goed op elkaar aan te sluiten.

De opbouw van dit stuk ziet er als volgt uit:

- In paragraaf 2 komen de buitenlandse ervaringen met Neighbourhood Watch projecten aan de orde. Er wordt onder andere ingegaan op verschillende vormen van Neighbourhood Watch en de belangrijkste lessen die uit de buitenlandse projecten getrokken kunnen worden.
- In paragraaf 3 wordt de stap van buitenland naar Nederland gemaakt: er worden doelstellingen en algemene voorwaarden voor Nederlandse buurtpreventie-projecten geformuleerd.

Twee zeer belangrijke voorwaarden – die niet genoeg benadrukt kunnen worden – zijn:

Burgerwachten mogen geen onderdeel uitmaken van buurtpreventie-projecten,

Buurtpreventie-projecten mogen geen inbreuk maken op de privacy van burgers.

Met name in deze voorwaarden liggen de voornaamste verschillen besloten tussen sommige buitenlandse Neighbourhood Watch projecten en de in dit raamwerk geschetste opzet voor Nederlandse buurtpreventie-projecten.

- In paragraaf 4 wordt aangegeven welke activiteiten van de diverse participanten in een buurtpreventie-project verwacht worden.
- In paragraaf 5 zijn een aantal meer specifieke voorwaarden genoemd, waaraan voldaan moet zijn, wil een Nederlands (proef)project kans van slagen hebben. Het betreft voorwaarden aan de buurten waar men buurtpreventie wil opstarten en voorwaarden aan de korpsen/groepen die met buurtpreventie aan de slag willen.
- In paragraaf 6 wordt aangegeven welke stappen doorlopen moeten worden bij de voorbereiding van een buurtpreventie-project. De inhoud van de stappen komt daarbij slechts summier aan bod.

Op de inhoud van de paragrafen 2 en 5 wordt in de literatuurinventarisatie dieper ingegaan.

In het vervolg van deze notitie zal de term buurtpreventie tot BPV worden afgekort. Daar waar we duidelijk refereren aan buitenlandse projecten gebruiken we de term Neighbourhood Watch, afgekort tot NBW.

2. ERVARINGEN IN HET BUITENLAND: WAT IS NEIGHBOURHOOD WATCH

Wat beoogt Neighbourhood Watch?

Een NBW-project kan worden omschreven als een buurtgericht project, waarin buurtbewoners, politie en (eventueel) andere organisaties samenwerken met als hoofddoel bepaalde vormen van criminaliteit en angst voor criminaliteit te verminderen.

De volgende subdoelstellingen houden verband met het bovenstaande hoofddoel:

- Buurtbewoners nemen meer preventieve maatregelen,
- Buurtbewoners werken meer samen met de politie, door eerder verdachte situaties te melden en aangifte te doen van strafbare feiten,
- De informele sociale controle* wordt vergroot.

Op grond van de ervaringen met NBW-projecten kan hierbij worden aangetekend dat met name de eerste twee subdoelstellingen bijdragen tot het bereiken van het hoofddoel. Het is minder duidelijk of een grotere informele sociale controle bijdraagt tot een vermindering van criminaliteit. Er wordt wel verondersteld dat de mate van informele sociale controle niet of nauwelijks invloed heeft op het niveau van vermogenscriminaliteit en geweldsmisdrijven, maar wel op (klein) vandalisme en bepaalde vormen van overlast.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste ervaringen die in NBW-projecten zijn opgedaan. Mede op basis van die ervaringen kan in de latere paragrafen het raamwerk voor BPV-projecten gestalte krijgen.

Verschillende vormen van Neighbourhood Watch

NBW-projecten blijken qua inhoud (maatregelen die men uitvoert) en organisatiestructuur sterk te verschillen.

Hieronder volgt *een overzicht van verschillende activiteiten die men in het buitenland uitvoert*. Daarbij tekenen we aan dat sommige van die activiteiten (met name burgerpatrouilles en whistlestop) voor Nederland uit den boze zijn.

- Block- of apartment Watch: Dit zijn organisaties van bewoners van hetzelfde blok huizen of dezelfde flat die gezamenlijk preventieve activiteiten ondernemen. Die activiteiten worden gecoördineerd door een of twee block-captains.
- Beveiligingsinspecties: Dit zijn inspecties van een woning om de mate van veiligheid van die woning vast te stellen en aanbevelingen te doen om die veiligheid te vergroten. Deze inspecties worden uitgevoerd door een politiefunctionaris of door vrijwilligers (b.v. block-captains) die door de politie zijn getraind.
- Straatobservatie: buurtbewoners en/of politie signaleren misdaadbevorderende situaties.
- "Whistlestop": Deelnemers ontvangen een fluitje om op te blazen (thuis of op straat) als ze zelf slachtoffer dreigen te worden van criminaliteit of iemand anders zien die in moeilijkheden verkeert.
Andere bewoners horen het fluitje en bellen de politie.
- Het merken van goederen.
- Begeleiding van bejaarden: Groepjes bejaarden worden begeleid als ze over straat moeten om boodschappen te doen, de dokter te bezoeken, etc. Daarmee wordt voor hen de angst om slachtoffer van een misdrijf te worden verminderd.

* Informele sociale controle wordt hier omschreven als het zelfregulerend vermogen van groepen. Zelfregulerend wil zeggen dat groepsleden zich conformeren aan waarden en normen die binnen de groep heersen.

- Burgerpatrouilles: Surveilleren door burgers; zij rapporteren misdrijven en verdachte situaties aan de politie. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van communicatie per radio (radio-patrols).
- Maatregelen die gericht zijn op de verbetering van de fysieke inrichting van de buurt; bijvoorbeeld betere verlichting, het wijzigen van de verkeerscirculatie in de buurt (zodat het voor potentiële daders moeilijker wordt om snel weg te komen), schoonmaakacties, etc. Over het algemeen is voor dergelijke maatregelen samenwerking met de gemeente een noodzaak.
- Getuige- en slachtofferhulpprogramma's: programma's voor getuigen zijn er op gericht mensen op de hoogte te brengen van de gang van zaken bij een rechtzaak om zodoende de bereidheid tot getuigen en de kwaliteit van getuigenissen te vergroten. Slachtofferhulpprojecten zijn er op gericht materiële en immateriële problemen ten gevolge van slachtofferschap te verminderen.
- Buurtgebonden surveillance door politie: bepaalde surveillanten surveilleren slechts in een of enkele buurten, zodat de bewoners meer kans hebben hen te leren kennen.
- De politie biedt burgers de mogelijkheid om anoniem aangifte te doen of verdachte situaties te rapporteren.

In praktijk blijkt dat "block of apartment watch", beveiligingsinspecties en het merken van goederen of een combinatie van deze drie de meest gebruikelijke activiteiten zijn.

Ook de *organisatie* van NBW-projecten blijkt op verschillende manieren in elkaar te steken.

In de eerste plaats kan het initiatief voor een project van drie verschillende kanten komen:

- Op initiatief van de politie en/of bevoegd gezag,
 - op initiatief van bestaande (buurt-)organisaties, b.v. belangenverenigingen van huurders, kerken, etc.
 - op initiatief van nog niet in een bepaalde organisatie verenigde bewoners.
- Het zal duidelijk zijn dat de verschillende vormen van ontstaan grote consequenties hebben voor de rol die de politie in een NBW-project speelt. In het eerste geval neemt de politie behoorlijk veel werk op haar nek, maar heeft tevens veel "grip" op het project.

In het tweede en derde geval zal de politie moeten afwachten met welke vragen en activiteiten zij geconfronteerd gaat worden. Een duidelijk voordeel is dat de claim op de capaciteit van de politie beduidend minder zal zijn, een (mogelijk) nadeel is dat de politie (zeker in de beginfase) minder invloed kan uitoefenen op het verloop van het project.

In de tweede plaats varieert de grootte van het projectgebied. Over het algemeen komt men (in de door de politie geïnitieerde projecten) twee methoden tegen:

- Het NBW-project is in principe bedoeld voor de hele gemeente;
- het NBW-project beperkt zich tot een bepaalde buurt, die vaak samenvalt met een politiedistrict.

In beide gevallen blijken echter de "basis-organisatie-eenheden" over het algemeen te bestaan uit "blokken" of/en flats.

Tenslotte kunnen projecten sterk verschillen in de mate waarin de politie bij de verschillende activiteiten buurtbewoners inschakelt. In Amerika zijn de mogelijkheden voor het inschakelen van vrijwilligers over het algemeen goed omdat er zeer omvangrijke organisaties van (vroeg-)gepensioneerde personen bestaan.

Resultaten van NBW-projecten

Uit de evaluaties van NBW-projecten kunnen een aantal conclusies worden getrokken.

- In vele projecten wordt zowel de criminaliteit als de angst voor criminaliteit flink verminderd. Het meest spectaculaire voorbeeld is het project te Detroit. In 1976 werden in deze plaats (die toen nog de eerste plaats op de Amerikaanse top-tien van criminele steden innam) door de misdaadpreventie-afdeling 50 minibureaus opgericht en 2000 vrijwilligers opgeleid. In 1983 waren er ongeveer 4000 (van de 12000) cityblocks die actief aan het project deelnamen. In 1981 bleken vermogens- en geweldsmisdrijven t.o.v. 1979 in het target-gebied met meer dan 50% afgenomen en bleek Detroit uit de eerder genoemde top-tien geduikeld te zijn.
- Er wordt vooral melding gemaakt van een vermindering van diverse vormen van vermogenscriminaliteit. Een van de verklaringen hiervoor is dat NBW-activiteiten vooral in buurten met relatief veel vermogenscriminaliteit worden uitgevoerd en dus ook vooral tegen dat soort delicten gericht zijn.
- Er zijn verschillende redenen om "burgerwachten" sterk te ontraden. In de eerste plaats blijken burgerpatrouilles in termen van participatie en levensduur niet erg succesvol te zijn. Over het algemeen is minder dan 10% van de buurtbewoners bij patrouilles betrokken. De gemiddelde levensduur is 4½-5 jaar en minder dan 15% heeft het langer uitgehouden dan 10 jaar. Meer dan de helft komt binnen 4 jaar aan zijn eind. In de tweede plaats bestaat de kans dat deze patrouilles eigen rechter gaan spelen. Ook wordt gewezen op het gevaar dat deze groepen racistische vooroordelen kunnen hebben, die tijdens het patrouilleren naar voren komen.
- Schattingen over deelnemerspercentages lopen sterk uiteen. Waarschijnlijk komt het percentage slechts zelden boven de 20% uit.
- In principe is het bijna in alle buurten mogelijk een project op te zetten. Dat wil echter *beslist* niet zeggen dat de kenmerken van een buurt niet van belang zijn bij het selecteren van buurten die in aanmerking komen voor buurtpreventie. Een NBW-project is namelijk maatwerk dat moet aansluiten op de kenmerken van buurten. Zo zijn de kenmerken van een buurt van belang bij:
 - De keuze van preventie-maatregelen die genomen kunnen worden,
 - De inschatting van de energie (tijd) die de politie in het opzetten en onderhouden van een project moet steken.Projecten in buurten waar mensen weinig functionele bindingen hebben met de buurt (bijvoorbeeld buurten met veel mensen zonder kinderen of buurten waar veel "twee-verdieners" wonen) vereisen vaak meer inzet van de politie. Het blijkt vaak nog veel moeilijker te zijn om een project in verpauperde buurten op te zetten. Onder andere omdat de bewoners van dergelijke buurten sterk uiteenlopende levenswijzen hebben, waardoor ze vaak niet bereid zijn samen actie te ondernemen.
- In buurten waar buurtbewoners al in bepaalde buurtorganisaties zijn georganiseerd is het vaak relatief eenvoudig om projecten van de grond te krijgen.
- Het is van belang om buurtbewoners reeds in een vroeg stadium te betrekken bij een project: tijdens de voorbereiding moeten zij ingeschakeld worden bij het bepalen van doelstellingen en de maatregelen die genomen gaan worden. Als dit namelijk door de politie wordt "opgelegd", bestaat de kans dat de buurtbewoners zich er tegen afzetten.
- Het is voor de voortgang van het project noodzakelijk dat de buurtbewoners op de hoogte worden gehouden van de resultaten van het project. Daarbij maakt men gebruik van lokale media en speciale projectkranten. In veel projecten wordt ook een soort preventieraad gevormd waarin vertegenwoordigers van politie en gemeente, leidende vertegenwoordigers van buurtorganisaties en vrijwilligers uit de buurt zitting nemen.

3. BUURTPREVENTIE IN NEDERLAND: DOELSTELLINGEN EN VOORWAARDEN

De voorgaande paragraaf had betrekking op buitenlandse projecten. Mede op basis van de belangrijkste resultaten van die projecten en rekening houdend met een aantal "Nederlandse omstandigheden" heeft de werkgroep een raamwerk voor Nederlandse BPV-projecten ontwikkeld. De eerste onderdelen (doelstellingen en algemene voorwaarden) van dit raamwerk zijn in deze paragraaf weergegeven.

Doelstellingen BPV

Buurtpreventie is een door buurtbewoners gedragen en actief uitgevoerd kleinschalig misdaad-preventieprogramma, waarbij de voorzorgsmaatregelen in overleg en in nauwe samenwerking met politie, justitie en bestuur zijn gekozen.

De doelen zijn:

- Beperking van de criminaliteit in de buurt.
- Beperking van de materiële en immateriële schade die door de criminaliteit in de buurt wordt veroorzaakt.
- Beperking van de angst die buurtbewoners voor criminaliteit hebben.

Hoewel de term buurtpreventie misschien anders doet vermoeden, kunnen in een buurtpreventie-project ter vermindering van de criminaliteit zowel preventieve als repressieve middelen worden aangewend. Zo bieden een grotere meldings- en getuigebereidheid van buurtbewoners goede mogelijkheden voor een effectievere repressieve aanpak van de criminaliteit.

Algemene voorwaarden voor BPV-projecten

- 1 Burgerpatrouilles moeten geen onderdeel vormen van BPV. Redenen daarvoor zijn in de vorige paragraaf reeds aangegeven.
Bovendien moet vermeden worden dat men BPV ziet als een project dat de privacy van buurtbewoners aantast.
- 2 Een BPV-project kan het best "bescheiden" worden opgezet: d.w.z. in niet meer dan een paar straten tegelijk. In de loop van de tijd kunnen andere straten volgen. Bovendien lijkt het verstandig niet te veel preventieve maatregelen tegelijk te introduceren; er kan beter worden gekozen voor een gefaseerde invoering van preventieve maatregelen. Ook de contacten met de gemeenten kunnen langzaam worden uitgebouwd.
Een dergelijke bescheiden opzet is gewenst om:
 - De politie de tijd te geven aan deze integrale benadering van het politiewerk te wennen;
 - Te hoog gespannen verwachtingen te voorkomen.
- 3 Het initiatief voor een BPV-project kan zowel bij de politie als de buurt liggen. Voorwaarde is dat de participanten het eens zijn over de drie bovenstaande hoofddoelstellingen van BPV.
- 4 Er moet in de buurt sprake zijn van een criminaliteitsprobleem, met name wat betreft de werkelijke omvang. Eventueel kunnen ook angstgevoelens voldoende reden zijn om een BPV-project te starten.
- 5 Zowel de buurt als de politie moeten een contactpersoon (coördinator) aanwijzen voor een BPV-project. Dit om de informatiestroom tussen bewoners en politie (en vice versa) zo efficiënt mogelijk te doen verlopen.
- 6 Bij de introductie van BPV moet rekening worden gehouden met mogelijke gevoeligheden bij burgers en politie.
Zo kan een directe vertaling van de term "block-captain" in "blokhoofd" snel associaties oproepen met de tweede wereldoorlog (nog afgezien van het feit dat het een wanstaltig woord is).

Het is beter om te spreken van b.v. straat c.q. buurtcoördinator of buurtcontactpersoon.

- 7 Er moet bij de lokale overheid bereidheid bestaan medewerking aan BPV te verlenen. Het is noodzakelijk dat de eventuele wensen van buurtbewoners (uit de BPV-buurt) die op het terrein van de gemeente liggen, zo goed mogelijk worden behandeld.
- 8 Uiteraard zal de buurt herkenbaar moeten worden als een BPV-buurt. Daarvoor zullen de deelnemers op de voorkant van het huis een sticker dienen te plakken.

4. ROL VAN DE VERSCHILLENDE PARTICIPANTEN

Bij BPV-projecten kunnen de volgende participanten worden onderscheiden:

- Buurtbewoners (de "gewone" deelnemers),
- Vrijwilligers met speciale taken,
- Politie,
- Buurtorganisaties,
- Driehoeksoverleg,
- Openbaar Ministerie (OM)
- Gemeentelijke overheid.

Per participant zal worden aangegeven welke activiteiten zij moeten/kunnen uitvoeren in een BPV-project. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt in activiteiten die minimaal in elk project uitgevoerd moeten worden en activiteiten die niet in elk project uitgevoerd hoeven te worden ("extra-activiteiten").

Overigens zijn er bepaalde activiteiten die niet persé aan een bepaalde participant gebonden zijn. Zo kan het recruteren van buurtcoördinatoren zowel door de politie als door vrijwilligers worden gedaan. Om wille van de overzichtelijkheid wordt elke activiteit echter slechts een keer genoemd en wel bij de participant die vooralsnog het meest voor de uitvoering in aanmerking lijkt te komen.

We pretenderen niet dat het overzicht van activiteiten volledig is; we hebben ons beperkt tot het opsommen van de belangrijkste activiteiten.

Buurtbewoners

Minimale activiteiten

- Preventieve maatregelen treffen, b.v.: merken van goederen, afspraken maken bij elkaars afwezigheid.
- Buurtbewoners maken zich herkenbaar als deelnemer door het plakken van een sticker.
- Bepaalde problemen (b.v. slechte verlichting) doorgeven aan de betreffende coördinator.
- Melding maken c.q. aangifte doen van strafbare feiten bij de politie.
- Periodiek (minimaal twee keer per jaar) samenkomen voor een "projectmeeting", waarbij ervaringen worden uitgewisseld en plannen worden gemaakt voor het vervolg van het project.

Extra activiteiten

- Het meedoen aan "veiligheidsinspecties".
- Een goede beschrijving leren geven van verdachte situaties (b.v. kenteken van een auto, persoonsbeschrijving, aangeven van de plaats van het delict).
- Het doorgeven van verdachte situaties aan de politie.

Straat c.q. buurtcoördinatoren

Minimale activiteiten

- Bepaalde informatie (b.v. over misdaadbevorderende situaties) uit de buurt doorgeven aan diegenen die iets met die informatie moeten/kunnen doen.
- Bepaalde informatie van politie en gemeentelijke diensten (bijvoorbeeld over het merken van goederen c.q. plannen voor de verbetering van de verlichting) doorgeven aan buurtbewoners.
- Het beleggen van de periodieke bijeenkomsten voor buurtbewoners.
- Het actief werven van deelnemers.

Extra activiteiten

- Het meewerken aan andere activiteiten, bijvoorbeeld beveiligingsinspecties.

Politie

Een BPV-project is een zaak voor het gehele korps.

We maken onderscheid in de "politiecoördinator" van een project, de korps/groepsleiding, functionarissen die contact (kunnen) hebben met de bewoners en het overige personeel.

Politie-coördinatoren

De coördinator van een BPV-project kan de (contact-)ambtenaar VM zijn, maar ook een andere functionaris binnen het korps/de groep. Gezien de volgende activiteitenlijst moet dit in ieder geval een functionaris zijn die veel tijd voor het project kan uittrekken.

Minimale activiteiten

- Informatie m.b.t. het project uitwisselen met de diverse politie-onderdelen.
- Het werven van straat- en buurtcoördinatoren
- Het (eventueel in samenwerking met wijkagenten/wijkteamvertegenwoordigers) leggen en onderhouden van contacten met buurtorganisaties en straat/buurtcoördinatoren.
- In samenwerking met de voorlichtingsfunctionaris (van de politie) en vrijwilligers zorg dragen voor informatie aan buurtbewoners, pers en externe organisaties.
- Het coördineren van de voor het project noodzakelijke gegevensverzameling (t.b.v. het selecteren van buurten, het bepalen van maatregelen en de evaluatie van het project).
- Het opstellen van projectplannen in samenwerking met de betrokkenen.
- Het onderhouden van contacten met externe organisaties (b.v. bepaalde gemeentelijke diensten).
- De voortgangsbewaking van het project (in overleg met de korpsleiding).
- Het coördineren c.q. zelf verzorgen van training van straat/buurt coördinatoren.

Extra activiteiten

- Het coördineren c.q. zelf geven van preventie-adviezen.
- Het opstellen van een lijst met instellingen waar naar doorverwezen kan worden als bewoners niet-criminele problemen signaleren.

Leiding

Minimale activiteiten

- Kennis nemen van achtergronden en doelstellingen van BPV.
- Vaststellen van de politie-beleidslijnen voor een BPV-project. Kernpunten daarbij zijn:
 - Welke taken wil de politie zelf uitvoeren en welke wil men delegeren aan vrijwilligers?
 - Hoe wordt er omgegaan met de (mogelijk) groeiende informatie over strafbare feiten en verdachte situaties en personen?
 - Wordt er een volgende strategie gevolgd of wil de politie (ook) zelf BPV-projecten initiëren?
- De interne voorlichting (en eventueel training) in het kader van BPV actief ondersteunen.
- BPV opvoeren en steunen binnen het driehoeksoverleg.
- BPV ondersteunen in contacten met de media.
- Voortgangsbewaking in samenwerking met de politie-coördinator.

Politiefunctionarissen die contact hebben met buurtbewoners

Het betreft hier de volgende functionarissen:

Meldkamerpersoneel;
Telefonisten(s), receptionistes(n);
Wijkagenten en surveillanten (in de betreffende buurt);
Wachtcommandanten/brigadiers van dienst;
Rechercheurs;
Voorlicht(st)er.

Minimale activiteiten

- Kennis nemen van doelstellingen, communicatielijnen en hulpmiddelen.
- Meldingen en incidenten altijd per buurt registreren en toegankelijk maken voor de politie-coördinator.
- Afstemming inzet op de informatie uit de BPV-buurt.
- De voorlichter heeft als belangrijkste taak de media van informatie over het project te voorzien. Tevens kan hij/zij worden betrokken bij het informeren van buurtbewoners over de resultaten van het project.

Extra activiteiten

- Meer aandacht voor terugkoppeling van informatie over de behandeling van door de buurt aangekaarte zaken.

Alle (overige) politie-functionarissen

Minimale activiteiten

- Bijwonen interne voorlichtingsbijeenkomsten over BPV, waarop wordt uitgelegd wat BPV is, waar en wanneer BPV gaat plaatsvinden en wie nadere informatie over het project kan verschaffen.

Extra activiteiten

- Meer aandacht voor terugkoppeling van informatie over de behandeling van door de buurt aangekaarte zaken.

Buurtorganisaties

Er zijn verschillende buurtorganisaties zoals b.v. buurtopbouwwerk, bewonersorganisaties en winkeliersverenigingen die een bijdrage kunnen leveren aan een BPV-project.

Minimale activiteiten:

- Het mede bepalen van doelstellingen en inhoud van het project.
- Medewerking verlenen aan het recruterende van deelnemers en coördinatoren.
- Medewerking verlenen aan het verzorgen van informatie over het project aan buurtbewoners.

Driehoeksoverleg

Minimale activiteiten

- Besluiten of men BPV volgend of initierend wil ondersteunen.
- Een "BPV-ondersteunend" beleid voeren. In het kader van een BPV-project worden bepaalde activiteiten van buurtbewoners "gevraagd". Politie, gemeente en het OM zullen daar een duidelijk "aanbod" tegenover moeten stellen. Dit betekent dat de nader af te bakenen verantwoordelijke

den voor het project op het terrein van openbaar bestuur, justitie en politie worden verdeeld. Wat dit voor de politie inhoudt, is reeds uitgebreid aan de orde geweest. Wat dit voor openbaar bestuur en het OM inhoudt zal hieronder worden aangegeven.

Extra activiteiten

- Instelling van een "preventieraad", waarin vertegenwoordigers van gemeente, politie, justitie en de buurt(en) periodiek overleg hebben over het verloop van het project.
- Bevordering van een meer oorzaakgerichte aanpak van criminaliteit (b.v. door het verbeteren van voorzieningen voor jongeren) als de situatie in de buurt dat wenselijk maakt.

Gemeentelijke overheid

Minimale activiteiten

- De burgemeester neemt op zich dat initiatieven uit de buurt in de richting van gemeentelijke afdelingen en bedrijven voldoende gehoor vinden.
- Binnen het gemeentelijk apparaat dienen verschillende afdelingen (b.v. gemeentelijk energiebedrijf, bouw- en woningtoezicht, openbare werken, sociale zaken, welzijnszaken, onderwijs en gemeentelijke woningbouwvereniging) over het bestaan van het project te worden geïnformeerd.
- Serieuze aandacht besteden aan verzoeken vanuit de buurt t.a.v. verbetering van b.v. verlichting, speelvoorzieningen, vervuiling, etc. Dit kan vanzelfsprekend zowel personele als financiële consequenties voor de gemeente hebben.
- Het leveren van de benodigde gegevens over de buurt.
Overigens komen deze activiteiten waarschijnlijk het beste van de grond als er een preventieraad is, waarin de voor het project relevante afdelingen van de gemeente vertegenwoordigd zijn.

Het Openbaar Ministerie

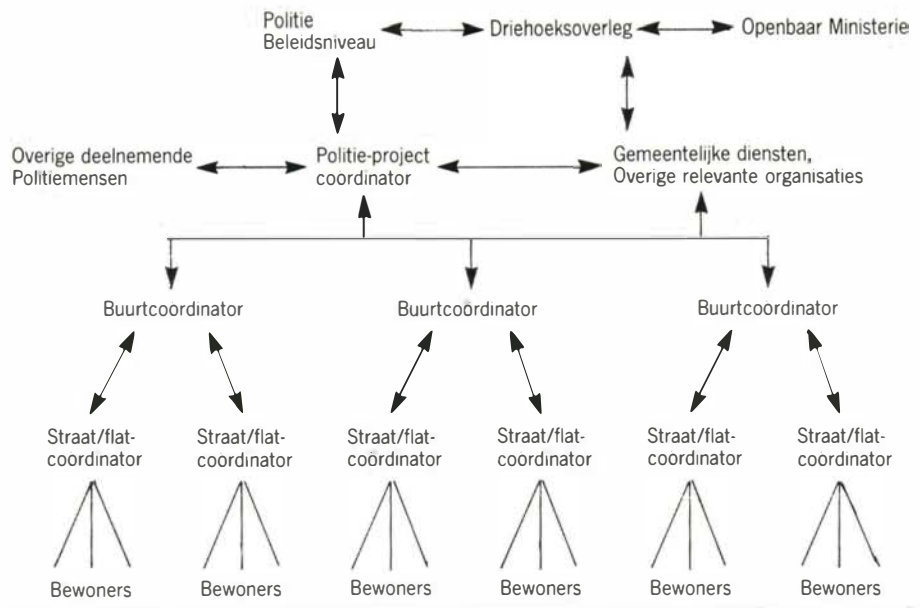
Minimale activiteiten

- Het OM dient de terugkoppeling van informatie (b.v. over de afhandeling van misdrijven) te bevorderen.
- Als er tengevolge van het project in de aanloopfase meer zaken worden aangegeven en opgehelderd, zal het OM in staat moeten zijn dit op te vangen.
- Het OM moet goede afspraken maken met de politie over een adequate justitiële afhandeling van opgehelderde delicten in de buurt (het justitiële "sluitstuk").

Samenvattend organigram

In het nu volgende "Organigram" wordt weergegeven hoe de communicatielijnen tussen de diverse participanten in een BPV-project lopen. Overigens is in dit Organigram uitgegaan van een "volgroeid" project. In aanvang zal de organisatiestructuur eenvoudiger zijn; zo zullen buurtcoördinatoren pas nodig zijn als meerdere straten/flats aan het project meedoen.

Schema 1: Organigram BPV-project

5. SPECIFIEKE VOORWAARDEN

Op grond van de inhoud van de voorgaande paragrafen (met name 3 en 4) kunnen een aantal meer specifieke voorwaarden worden gesteld, waaraan voldaan moet zijn, wil een BPV-project een goede kans van slagen hebben. Daarbij kan een onderscheid worden gemaakt in:

- Voorwaarden aan te selecteren buurten
- Voorwaarden aan politie.

Voorwaarden aan te selecteren buurten

Aangezien BPV in principe in bijna alle soorten buurten van de grond kan komen, is het ook nauwelijks mogelijk om dwingende voorwaarden te geven waar te selecteren buurten aan zouden moeten voldoen.

De enige dwingende voorwaarde is in de buurten bepaalde vormen van criminaliteit een probleem zijn en de bewoners er belang bij hebben daar iets aan te doen. Vanzelfsprekend brengt dit ook met zich mee dat men een goed "plaatje van de criminaliteit" voor de buurt moet kunnen maken.

Er is echter ook geconstateerd dat BPV maatwerk is en dat kenmerken van een buurt onder meer van invloed zijn op de inspanningen die de politie moet leveren om een project van de grond te krijgen en draaiende te houden.

Het lijkt het best om vooralsnog proefprojecten op te starten in buurten waar dit (waarschijnlijk) het eenvoudigst gaat.

"Ideale" buurten voor proefprojecten voldoen o.i. aan de volgende criteria, die gerangschikt zijn in volgorde van belangrijkheid:

- 1 Vandalisme, diefstal en inbraak en daarmee samenhangende angstgevoelens komen relatief vaker voor dan in vergelijkbare buurten.
- 2 Het moet mogelijk zijn om de voor het opzetten van een project relevante criminaliteitsgegevens te verzamelen.
- 3 Aanwezigheid van buurtorganisaties.
- 4 Bewoners die niet al te uithuizig zijn.
- 5 Een niet al te hoge verhuysfrequentie.

Bij het selecteren van buurten die in aanmerking komen voor een BPV-proef-project moeten de eerste twee criteria als *harde voorwaarden* worden beschouwd. Zo *mogelijk* moeten de buurten ook aan de overige criteria voldoen.

Voorwaarden aan politie

De taken voor de politie die in paragraaf 3 zijn opgesomd, brengen met zich mee dat de politie aan de volgende voorwaarden moet voldoen:

- Er moet een brede (in alle geledingen van het korps c.q. van de groep) bereidheid zijn om aan BPV mee te werken of/en te ondersteunen.
- De politie moet (in samenwerking met andere instanties, b.v. de gemeente) in staat zijn tot het (laten) verzamelen, verwerken en interpreteren van de voor het project relevante gegevens.
- Politiefunctionarissen moeten bereid zijn om op een wijkgerichte wijze te werken, waardoor het voor burgers eenvoudiger wordt om contact met de politie te zoeken.
- De politiefunctionarissen moeten open staan voor reacties uit de buurt en daar zo goed mogelijk op reageren. In veel BPV-projecten zal het verbeteren van de meldingsbereidheid immers een belangrijk doel zijn.
- Politiefunctionarissen moeten open staan voor inspraak van bewoners en buurtorganisaties in het project, tevens moeten zij er voor kunnen zorgen dat die inspraak wordt begeleid.
- De politie moet bereid zijn een regelmatig contact te onderhouden met straat/buurtcoördinatoren en buurtorganisaties.

V₂

- Politiefunctionarissen moeten kunnen accepteren dat vrijwilligers (b.v. straat/ buurtcoördinatoren) preventieve adviezen geven die tot op heden door politie-functionarissen werden uitgebracht; in samenhang hiermee moet de politie bereid zijn om vrijwilligers voor deze activiteiten te trainen.
- De politie moet in staat/bereid zijn om periodiek informatie te verschaffen over het verloop van het project.

6. DE VOORBEREIDING VAN EEN BPV-PROJECT

We hebben gezien dat in buitenlandse NBW-projecten het initiatief van drie verschillende kanten kunnen komen. Bij Nederlandse BPV-projecten zal dat ook zo zijn. Een BPV-project kan dus op drie manieren ontstaan:

- Op initiatief van de politie en/of bevoegd gezag,
- op initiatief van bestaande (buurt-)organisaties, b.v. belangenverenigingen van huurders, kerken, etc.
- op initiatief van nog niet in een bepaalde organisatie verenigde bewoners.

In dit hoofdstuk gaan we er vanuit dat het initiatief voor het project bij de politie ligt. Wanneer de politie in een bepaalde buurt een project initieert, zal zij er echter wel bedacht op moeten zijn dat er in andere buurten vervolgens op initiatief van bewoners of buurtorganisaties nieuwe projecten zullen kunnen ontstaan.

In dergelijke gevallen is het – als de politie ook bij die projecten betrokken raakt – aan te bevelen dat ook dan de stappen (met uitzondering van stap c) worden gevolgd die hieronder staan aangegeven. De politie zou in het driehoeksoverleg als voorwaarde voor haar medewerking kunnen stellen dat volgens onderstaand model te werk moet worden gegaan, omdat anders wellicht in een te laat stadium blijkt dat de condities voor het welslagen van het project ontbreken.

Bij de voorbereiding van een BPV-project kunnen zeven stappen worden onderscheiden. De stappen kunnen ook (gedeeltelijk) gelijktijdig worden genomen. Omdat we hier verder uitgaan van een door de politie geïnitieerd project, is het hieronder volgende stappenmodel geschreven vanuit de invalshoek van een politie-functionaris (b.v. de ambtenaar VM) die de stappen doorloopt.

Bij de voorbereiding (en natuurlijk later ook bij de uitvoering) van een BPV-project kunnen het betreffende Regionale Bureau Voorkoming Misdrijven en het Landelijk Bureau Voorkoming Misdrijven een ondersteunende rol spelen. Die ondersteuning zou kunnen bestaan uit:

- Verzorgen van cursussen voor politie-coördinatoren van BPV-projecten.
- Het aanleveren van materiaal, ten behoeve van de interne en externe voorlichting over BPV.
- Begeleiding van gegevensverzameling.
- Het beschikbaar stellen van documentatie over BPV.

Stap a: Polsen van de leiding en het driehoeksoverleg

Allereerst moet worden nagegaan of de politieleiding en het bevoegd gezag in principe accoord kunnen gaan met een BPV-project volgens de hiervoor geschetste opzet en doelstellingen.

Stap b: Bepalen of politiefunctionarissen mee willen werken

Er kan, bijvoorbeeld via gesprekken in het korps/binnen de groep (waarin tevens de mogelijke opzet en doelstellingen van een BPV-project worden geschetst), worden nagegaan in hoeverre de betreffende politiefunctionarissen enthousiast zijn om aan BPV mee te werken en welke activiteiten zij al dan niet haalbaar achten. Hierbij kan de activiteitenlijst uit paragraaf 4 als uitgangspunt dienen. De overgrote meerderheid van de politie-functionarissen zal het interne draagvlak moeten leveren. Indien dit niet het geval is zal hieraan gewerkt moeten worden, eventueel door het scheppen van voldoende organisatorische condities.

Stap c: Selectie van een buurt die voor BPV geschikt lijkt

Deze selectie kan geschieden aan de hand van de criteria die in de vorige paragraaf zijn beschreven. Indien er geen buurten zijn, die aan de eerste twee noodzakelijke criteria (zie paragraaf 5 onder voorwaarden aan te selecteren buurten) voldoen, lijkt het niet zinvol een BPV-project te starten.

Stap d: Inventarisatie criminaliteitsgegevens en buurtkenmerken

Vanzelfsprekend moet er een beeld zijn van de criminaliteit in de buurt. In eerste instantie kunnen politiecijfers volstaan. De volgende gegevens zijn relevant:

- Frequentie van de verschillende vermogens- en geweldsmisdrijven en vandalisme.
- Van de belangrijkste (meest voorkomende of/en ernstigste) misdrijven is het van belang na te gaan waar, wanneer en door wie ze worden gepleegd.
- Voor sommige delicten (m.n. inbraak) zijn gegevens omtrent de gebruikte modus operandi van belang.

Daarnaast zijn een aantal buurtkenmerken van belang:

- Demografische kenmerken: leeftijdsopbouw, type huishoudens (% alleenstaanden, jonge gezinnen).
- Socio-economische kenmerken: status van de buurt (arbeiders- of middle classbuurt, etc.), % huurders vs. % huiseigenaren, verhuisfrequentie.
- Fysieke kenmerken: Type gebouwen (hoogbouw vs. laagbouw, etc.), bebouwingsdichtheid, type grondgebruik.
- Overzicht bestaande buurtorganisaties.

Via deze buurtkenmerken kan men definitiever nagaan in hoeverre een buurt voldoet aan de criteria 1 tot en met 5 die in paragraaf 5 zijn genoemd. De mate waarin aan deze criteria wordt voldaan, zal van invloed zijn op de moeite die men moet doen om een BPV-project van de grond te krijgen.

Indien op basis van politiegegevens en buurtkenmerken te weinig aanknopingspunten* voor handen blijken te zijn om een BPV-project te starten, kan men terugkeren naar stap c en nagaan of eventuele andere buurten in aanmerking komen voor een BPV-project. Als men met een of meer buurten besluit door te gaan kan de hier verzamelde informatie gebruikt worden bij het bepalen van de voor de buurt specifieke doelstellingen en preventie-maatregelen.

Stap e: Inventariseren bereidheid tot medewerking bij buurtbewoners

Het feit dat er volgens de politiestatistieken een criminaliteitsprobleem is, wil niet zeggen dat de bewoners de criminaliteit als een probleem ervaren.

- Het is dus nodig dat wordt nagegaan in hoeverre buurtbewoners het belangrijk vinden dat er iets tegen criminaliteit wordt ondernomen en welke delicten daarbij prioriteit verdienen.

Daarnaast zijn de volgende vragen van belang:

- Zijn (voldoende) buurtbewoners bereid om (vaak in samenwerking met andere buurtbewoners) preventieve maatregelen te nemen?
- Zijn (voldoende) buurtbewoners bereid om deze maatregelen te nemen in samenwerking met politie, justitie en gemeente.

Om op deze drie vragen een antwoord te krijgen, zal het over het algemeen noodzakelijk zijn om een zeer korte enquête (3 tot 5 vragen) onder buurtbewoners te houden, waarbij informatie over BPV wordt verstrekt (bijvoorbeeld via een brochure).

* Als men in stap c de keuze van een buurt op voldoende gegevens heeft gebaseerd, is de kans hierop uiteraard gering.

Bereidheid tot medewerking impliceert echter ook dat er geschikte coördinatoren voor handen zijn en belangrijke buurtorganisaties niet dwars gaan liggen. Ook de drie onderstaande vragen zijn dus van belang:

- Zijn er bewoners bereid om een aantal coördinerende en eventueel adviseerende taken uit te voeren?
- Kunnen de overige bewoners bovenbedoelde bewoners als coördinator accepteren?
- Zijn de bestaande buurtorganisaties in meerderheid bereid om met een project mee te werken (minimaal: niet tegen te werken)?

Het antwoord op deze drie vragen zal over het algemeen verkregen moeten worden door middel van gesprekken met sleutelpersonen uit de buurt en van buurtorganisaties.

Indien er uit de totale inventarisatie onvoldoende bereidheid tot medewerking blijkt, kan men naar stap c terugkeren.

Stap f: Het maken van een plan

Het maken van een plan, waarin wordt vastgelegd welke preventieve activiteiten (vooralsnog) uitgevoerd gaan worden en wie daarbij wat doet, dient te geschieden in overleg tussen politie-coördinator en vertegenwoordigers van de buurt. Het bepalen "wie wat doet" is in feite het invullen van het organigram met namen en taken.

Indien er tussen de verschillende "partijen" geen overeenstemming bereikt kan worden, moet men terug naar stap c.

Stap g: Het groene licht

Het plan wordt voorgelegd aan de korps- of groepsleiding, die het op haar beurt in het driehoeksoverleg brengt met de bedoeling dat betrokkenen zich committeren aan de consequenties die aan de uitvoering verbonden zijn. Indien de driehoek niet accoord gaat, zal men terug moeten naar stap f. en trachten de plannen voor het project aan te passen aan de wensen uit het driehoeksoverleg. Indien de driehoek accoord gaat kan het BPV-project van start gaan.